

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas Atzinums par Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes regulai par Eiropas Piesārņojošo vielu izplūdes un pārnese reģistra ieviešanu un Padomes Direktīvu 91/689/EEK un 96/61/EK grozīšanu

(COM(2004) 634 final — 2004/0231(COD))

(2005/C 255/10)

2005. gada 4. februārī Padome nolēma konsultēties ar Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līguma 175. panta 1. punktu jautājumā par *Priekšlikumu Eiropas Parlamenta un Padomes Regulai par Eiropas Piesārņojošo vielu izplūdes un pārnese reģistra ieviešanu un Padomes Direktīvu 91/689/EEK un 96/61/EK*

Lauksaimniecības, lauku attīstības un vides specializētā nodaļa, kas bija atbildīga par komitejas darbu šajā jautājumā, pieņēma atzinumu 2005. gada 17. martā. Ziņotāja bija *Sánchez Miguel* kdze.

Savā 416. plenārajā sesijā, kas notika 2005. gada 6. un 7. aprīlī (6. aprīļa sēdē) Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja ar 131 balsīm "par" un 11 atturoties pieņēma šo atzinumu.

1. Ievads

1.1 Orhūsas Konvencija ⁽¹⁾ par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem iezīmē jaunu posmu ES, cenšoties izveidot pasākumus, kas dotu iespēju pilsoņiem un citiem apkārtējās vides jautājumos ieinteresētajiem ar nepieciešamo līdzekļu palīdzību iegūt drošu informāciju, kas ļautu veikt aizsargpasākumus un, kas ir vissvarīgākais, palīdzētu sasniegt pozitīvus rezultātus, mazinot vides piesārņojumu.

1.2 Orhūsas Konvencijas 5. panta 9. punkts un 10. panta 2. punkts paredz tādu pasākumu izveidi, kas atvieglotu sabiedrības pieeju informācijai un sabiedrības dalību; reģistri ir vieni no visnoderīgākajiem, jo tajos ir ticami un salīdzināmi dati ar tiem, ko iesniedz gan uzņēmējdarbības pārstāvji, gan kompetentas iestādes. Jāteic, ka citās Kopienas politikās datu reģistru izmantošana palīdzējusi uzlabot pieeju informācijai un reģistru datu tiesisko drošību.

1.3 Īpaši attiecībā uz piesārņojošo vielu noplūdi un pārvietošanu pastāv arī citi starptautiski pasākumi, sevišķi Bahijas starpvaldību forums par ķīmiskās drošības jautājumiem, kas notika 2000. gadā un ietvēra prioritātes pasākumus, kas bija jāievieš no 2000. gada, lai sasniegtu forumā noteiktos mērķus; Stokholmas konvencija par noturīgiem organiskajiem piesārņotājiem, pārrobežu bīstamo atkritumu pārvadāšanu un

⁽¹⁾ Orhūsas Konvencija par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju vērsties tiesu iestādēs jautājumos par vidi, ko lielākā daļa ES dalībvalstu parakstījušas 1998. gada 25. jūnijā, un direktīvu priekšlikumi (OV C 117, 30.4.2004).

iznīcināšanu; Ekonomikas un sadarbības organizācijas (OECD) darbs pie piesārņojošo vielu izplūdes un pārnese reģistra izmaksu un ieguvumu analīzes 2002. gadā.

1.4 Tomēr vissvarīgākais starptautiskais dokuments starp piesārņojošo atkritumu un pārnese reģistriem ir ANO/EEK Kijevas protokols, kas parakstīts 2003. ⁽²⁾ gadā. Tā galvenais mērķis ir izplatīt informāciju par šiem jautājumiem ar valstu reģistru starpniecību, kuru iesniegušas iesaistītās puses, un kas arī palīdz aizkavēt un samazināt vides piesārņošanu; tiek ieteikts veidot šādus reģistrus arī starptautiskā līmenī, lai būtu vieglāk salīdzināt datus pārvalstiskā līmenī.

1.5 Kijevas protokolu var uzskatīt par piedāvātās regulas modeli, īpaši ņemot vērā pielikumu saturu, kas palīdz sasniegt vēlamo mērķi: saskaņot reģistru datus neatkarīgi no tā, vai tie ir valstu, Eiropas vai starptautiskie dati. Tomēr divi aspekti piedāvātajā regulā ir atšķirīgi: pirmais attiecas uz vielu sarakstu, kas iekļautas Ūdens pamatdirektīvā (WFD), papildinot to ar jaunām vielām ⁽³⁾, un otrs aspekts ir ieteikums par tās stāšanās spēkā no 2007. gada, lai ziņojuma iesniegšana atbilstoši jaunajai kārtībai notiktu vienlaicīgi ar galīgo EPER ziņojumu..

1.6 Papildus šiem starptautiskajiem līgumiem ir arī šobrīd spēkā esošie Eiropas noteikumi, kuros jau iekļauta prasība attiecībā uz Eiropas piesārņojošo vielu reģistru (EPER) ⁽⁴⁾, kā noteikts Direktīvā 96/61/EK ⁽⁵⁾ par tēmu "Piesārņojuma

⁽²⁾ Konvencijas protokols par piesārņojošo vielu un izmešu pārnese reģistriem, par informācijas pieejamību, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju vērsties tiesu iestādēs par vides jautājumiem (Kijevas, 2003. gada 21. maijs) tika parakstīts 5. Ministru konferencē par tēmu "Vide Eiropai"

⁽³⁾ Ūdens pamatdirektīvas (WFD)(direktīva Nr. 2000/60/EK) IX un X pielikumā minēts prioritāro vielu saraksts, bet PRTR ANO/EEK protokolā pievienotas trīs jaunas vielas un tiek arī lūgta informācija par piecām citām vielām.

⁽⁴⁾ Komisijas lēmums Nr. 2000/479/EK, 17.07.2000., OV L 192, 28. 07.2000.

⁽⁵⁾ OV C 80, 30.03. 2004.

integrēta novēršana un kontrole” 15. panta 3. punktā, kas ir spēkā kopš 2004. gada 23. februāra. Šobrīd dalībvalstis ir iesniegušas pirmos pārskatus par 2001. gada datiem, ziņojumi par otro pārskata gadu (2004.g.) dalībvalstīm jāiesniedz līdz 2006. gada jūnijam, bet 2007. gads ir plānots kā trešais pārskata gads, ko publiskos 2008. gadā. Jāpiebilst, ka EPER, kura saturs tiks papildināts, lai tas atbilstu Kijevas protokolam, ir labs pamats ierosinātajai E-PRTR regulai.

2. Būtība priekšlikumam par regulas grozījumu

2.1 Regulas mērķis ir izveidot Kopienas piesārņojošo vielu izplūdes un pārneses reģistru, kas veicinās Eiropas atbilstību Kijevas protokola nosacījumiem. Šajā nolūkā tiek piedāvāts visaptverošs to terminu definīciju saraksts, kas var atšķirties no IPPC direktīvā iekļautajiem terminiem un kuri attiecas uz piesārņotājiem (vielām) un darbību (iekārtām), kam piemērojama minētā regula neatkarīgi no tā, vai pārstāvēts valsts vai privātais sektors, un informācija, kurai jābūt iekļautai Piesārņojošo vielu izplūdes un pārneses reģistrā (PRTR) (3. pants) ir klasificēta trīs šādās kategorijās:

- piesārņojošu vielu izplūde saistībā ar I pielikumā minētajām darbībām, kā noteikts 5. panta a) apakšpunktā;
- atkritumu un neattīrītu notekūdeņu pārnese ārpus teritorijas saistībā ar I pielikumā minētajām darbībām, kā noteikts 5. panta 1. punkta b) un c) apakšpunktos;
- piesārņotāju izplūde no difūzajiem (piesārņojuma) avotiem.

2.2 E-PRTR struktūra (4. panta 1. punkts) pamatojas uz obligātiem datu pārskatiem, ko iesniedz to attīrīšanas iekārtu operatori, kuru darbības jomu (I pielikums) ietvaros radītās vielas un atkritumi tiek kontrolēti atbilstoši spēkā esošajiem Eiropas normatīvajiem aktiem. Ja šīs vielas tiek mērītas, aprēķinātas vai novērtētas, lai sniegtu pārskatu, jānorāda analīzes vai aprēķina metode, atsaucoties uz II pielikumā minētajiem rādītājiem.

2.3 Dalībvalstīm būs jā sagatavo pārskats par datiem un elektroniskā veidā jānosūta Komisijai, ievērojot grafikus, kas minēti 7. pantā (2007. gads būs pirmais pārskata gads). Informācija par datiem būs jāsniedz divās sadaļās; pirmajā sadaļā — dati par augsni (6. pants) un otrajā — dati par difūzajiem (piesārņojuma) avotiem (8.pants).

2.4 Nepieciešamie noteikumi ir izstrādātas ļoti rūpīgi, lai nodrošinātu to, ka reģistra saturs atbilst visām sabiedrības informācijas sistēmu prasībām par:

- to datu kvalitāti, ko apliecinās operators un novērtēs kompetentas iestādes: cik jauni ir šie dati, cik tie ir pilnīgi, ticami, salīdzināmi un pārredzami;
- Komisijas apstiprinātu reģistru informācijas publisku pieejamību, izmanotojot Eiropas Vides aģentūras palīdzību šai jomā;
- konfidencialitātes nosacījumu piemērošanu datiem, ko uzņēmumi būs klasificējuši kā konfidencialus, šim nolūkam ņemot vērā Direktīvas 2003/4/EK nosacījumus.

2.5 E-PRTR regulas pārējie nosacījumi attiecas uz sabiedrības dalību (12. pants) un iespēju vērsties tiesu iestādēs (13. pants), kā noteikts Orhūsas konvencijā un Direktīvā 2003/4/EK. Komisijai jāizstrādā attiecīgā kārtībā šajos jautājumos un jāsniedz periodiski ziņojumi ar informāciju par šādu sabiedrības līdzdalību. (12.panta 2. punkts).

2.6 Kad šī regula būs stājusies spēkā, dalībvalstīm pēc katriem trim gadiem būs jāsniedz papildinformācija (16. pants), novērtējot pieredzi savās valstīs un attiecīgo uzņēmumu atbilstību obligāto datu pārskatu iesniegšanas nosacījumiem. Bez tam dalībvalstīm būs jāizstrādā efektīvas, proporcionālas un preventīvas sankcijas, kas attieksies uz gadījumiem, kad parādīsies neatbilstība prasībām (20. pants).

2.7 Visbeidzot, Komisijai palīdzēs komiteja, kā noteikts Lēmumā 1999/468/EK (19. pants).

3. Vispārīgās piezīmes

3.1 EESK pēc būtības var akceptēt Eiropas piesārņojošo vielu izplūdes un pārneses reģistra mērķi, kas atbilst Eiropas Kopienas parakstītajiem starptautiskajiem līgumiem, un tādējādi aizvieto pašreizējo EPER, īpaši, ja tas neietver papildsaistības iesaistītajām pusēm saskaņā ar Kopienas tiesību aktiem. Datu vākšanas saskaņošana un informācijas ziņošana nodrošinās šīs informācijas kvalitāti un salīdzināmību, un, kas vēl svarīgāk, padarīs to pieejamāku.

3.2 EK Līguma 174. panta 1. punkts saistībā ar 300. pantu ir juridiskais pamats, ko izmantojusi Komisija, lai izstrādātu šo priekšlikumu regulai, un kas to pilnvaro piedāvāt noteikumus, ar kuru palīdzību tiktu nodrošināta atbilstība EK un starptautisko organizāciju parakstītajiem starptautiskajiem līgumiem. Šai gadījumā minētie līgumi ir ne vien tādēļ, lai aizsargātu vidi pret piesārņojumu, bet arī, lai atvieglotu informācijas iegūšanu, sabiedrisko līdzdalību un piekļuvi tiesu iestādēm.

3.2.1 Komisija izskatījusi vairākas iespējas, lai ieviestu ANO/EEK protokola nosacījumus: vispirms tika izpētīta iespēja pārstrādāt esošo *EPER*, nepiedāvājot jaunu regulu, bet, tā kā bija nepieciešams jebkurā gadījumā pārstrādāt arī direktīvu par Starptautisko augu aizsardzības konvenciju (*SAAK*) katru reizi, kad Kijevas protokolā, kas ir šī priekšlikuma pamatā, tad šķita atbilstošāk piedāvāt jaunu likumdošanas līdzekli, lai izvairītos no turpmākas juridiskās neskaidrības. Šī iemesla dēļ un arī, balstoties uz EKDL 175. panta 1. punktu, šis regulas projekts tika iesniegts kā likumdošanas līdzeklis, kas vislabāk piemērots tam, lai apmierinātu starptautisko līgumu saskaņotas ieviešanas prasības.

3.2.2 Rezultātā visas dalībvalstis ieviesīs Kijevas protokola prasības ar Kopienas tiesību palīdzību, kas garantēs arī to, ka protokola saturs atbilst esošajiem Kopienas tiesību aktiem šajā jomā, un tas uzreiz tiks piemērots visās dalībvalstīs, negaidot protokola ratifikāciju vēlākā laika periodā, un atbalstot valstu pārstāvju kopējo nostāju laikā, kad protokols tika apspriests un parakstīts.

3.3 Tomēr jāatceras tas, ka pašreizējā situācija dalībvalstīs, arī tajās, kas nesen pievienojušās ES, ievērojami atšķiras *EPER* noteikumu atbilstības līmeņa ziņā; dažās valstīs, kā, piemēram, Apvienotajā Karalistē, ir plašāks reģistrs, salīdzinot ar citām, piemēram, Ungāriju, kas izteica vēlēšanos brīvprātīgi pievienoties šai sistēmai pat pirms iestāšanās ES. Atšķiras arī iesaistīto pušu atbilstības pakāpe: ja lielās korporācijas, rūpnieciskās apvienības un IPPC direktīvā norādītās iekārtas pilnībā izpilda noteikumu prasības (pat sagatavojot gada pārskatus par vidi), MVU un dažām nelielajiem operatoriem, uz kuriem neattiecas IPPC direktīva un vietējām varas iestādēm trūkst līdzekļu, lai ievērotu visus šo saistību birokrātisko noteikumus.

3.4 EESK uzskata, ka šī jautājuma risināšana gan informācijas pieejamības ziņā, gan attiecībā uz sabiedrības līdzdalību ir pareiza un atbilst Direktīvā 2003/4/EK noteiktajiem mērķiem. Bez tam EESK ir apmierināta ar prasību informēt sabiedrību par līdzdalības rezultātiem tā, lai šo dalību var novērtēt. Tomēr jānorāda arī tas, ka, lai nodrošinātu Internet pieejamību iespējami lielākam cilvēku skaitam, jāpalielina konsultācijās lietojamo valodu skaits, lai aptvertu visas oficiālās valodas.

3.5 Īpaši svarīgs jautājums ir ekonomiskā ietekme, un šķiet, ka Komisija to rūpīgi izvērtējusi⁽⁶⁾, secinot, ka, tā kā dalībvalstīm un iesaistītajām pusēm jau bija jāievieš *EPER* prasības, līdz ar to ziņojot visus pieprasītos datus, izmaksas attiektos vienīgi uz jauno kārtību starp Komisiju un dalībvalstīm par

⁽⁶⁾ Skat. dokumentu par tēmu "PRTR izmaksu un ieguvumu analīze", ko izstrādājusi Ekonomiskās analīzes pārvalde 2002. gadā. CEP/WG.5?AC.2/2002/4.

uzglabāto datu nodošanu; Komisijai nāksies uzņemties galvenos izdevumus, īpaši attiecībā uz tīmekļa vietnes izveidi un uzturēšanu, līdz ar to katrai dalībvalstij būs jāmaksā tikai ļoti neliela daļa. Svarīgi ir arī atzīmēt, ka operatoriem, uz kuriem neattiecas IPPC direktīva, piesārņojošo vielu izplūdes un pārneses kontrole un pārskatu sniegšana veido jaunu izmaksu posteni un administratīvo slogu

4. Īpašās piezīmes

4.1 EESK uzskata, ka *PRTR* regulas rezultātā parādīsies ievērojami uzlabojumi *EPER* uzsāktajā pieejā; pirmkārt, tādēļ, ka tiek nodrošināts lielāks informācijas apjoms par gaisa un ūdens piesārņojumu, ieskaitot augsnes piesārņojumu un difūzos (piesārņojuma) avotus, kā arī tādēļ, ka ES likumdošana tiek pielāgota starptautiskajai likumdošanai, īpaši atsaucoties uz Orhūsas Konvenciju un vēl jo vairāk — uz ANO/EEK Kijevas Konvenciju.

4.2 Tomēr EESK vēlas uzsvērt to, ka pašreizējais *EPER* jānos-tiprina tā, lai iesaistītajām pusēm būtu pēc iespējas vienkāršāk ievērot pienākumu ziņot, kā paredzēts jaunajos noteikumos. Paredzēts, ka *PRTR* stāsies spēkā (2007. gadā, lai gan praktiski nedarbosies līdz 2009. gadam), un tiks dots laiks, lai papildinātu un labotu esošo reģistru un to pakāpeniski papildinātu ar jaunajiem pārskatiem un to jauno organizāciju sarakstu, kam pārskati jāsniedz. *EPER* satura precizēšana un publicēšana tīmekļa vietnē samazinās izmaksas un — pats svarīgākais — novērsīs neskaidrības starp esošo informāciju un jauno informāciju.

4.3 Attiecībā uz vairākām jaunām piesārņojošām vielām, par ko jāziņo (pārējās 36 saskaņā ar ANO/EEK protokolu), ir divas piebildes: a) daudzas no tām ir pesticīdi, ko ES vairs neizmanto un netirgo un b) pienākums sniegt pārskatu ir saistīts ar pārskatu sliekšņiem, kas pasākumiem noteikti I pielikuma, bet kaitīgajām vielām — II pielikumā.

4.4 EESK uzskata, ka būtu ieteicams pēc iespējas vairāk standartizēt pārskatu saturu, kas jāiesniedz iesaistītajām pusēm (III pielikums) un vienkāršot pārskatu sniegšanu MVU un lauksaimniekiem, lai neuzspiestu vēl vairāk birokrātijas un izdevumu. Gan tādēļ, gan arī, lai nodrošinātu reģistru datu salīdzināmību, jāizmanto vislabākās pieejamās tehnoloģijas, lai noteiktu gada apjomus. Atbilstība starp dažādu valstu reģistriem un Eiropas reģistru ir vēl viena prasība, lai nodrošinātu to, ka tie ir standartizēti un viens ar otru salīdzināmi.

4.5 EESK īpaši uzmanīgi attiecas pret datu konfidencialitāti, kas jāiekļauj pušu pārskatos. Kā minēts 11. pantā, dalībvalstīm pēc iesaistīto pušu lūguma būs jālemj par jebkuru datu konfidencialitāti ar nosacījumu, ka tiek ievērota atbilstība izņēmumiem, kā noteikts Direktīvas 2003/4/EK 4. pantā, lai gan pēdējā teikumā minēts, ka jāmin *atteikšanās iemesli*, bet iecerētās regulas 14. apsvērumā minēts: "Informācijai, ko sniedz Eiropas PRTR, jābūt pieejamai bez ierobežojumiem, un izņēmumi attiecībā uz šo likumu var būt iespējami vienīgi tad, ja tie īpaši paredzēti Kopienas tiesību aktos." Jānovērš atšķirības starp abiem noteikumiem, jo, saskaņā ar 11. pantu, pusēm, kas vēlas, lai atsevišķi dati saglabājas konfidenciali, jāpamato savs lūgums, jo pretējā gadījumā tas varētu radīt maldīgu uzskatu, ka šie dati nav iekļauti Direktīvas 2003/4/EK 4. punktā, jo, ja tos regulē tiesību normas, tad nav nepieciešamības minēt iemeslu.

4.6 EESC atzinīgi vērtē *E-PRTR* priekšlikuma centienus nodrošināt paziņoto datu realitāti un pakāpeniski samazināt šādu datu nepareizas interpretācijas risku. Turpmāki uzlabojumi minētajā jomā būtu ļoti vēlami.

Briselē, 2005. gada 6. aprīlī

5. Secinājumi

Var sacīt, ka šo paziņojumu par emisijām un piesārņojošo vielu izplūdi pārredzamība, kā to piedāvā *E-PRTR*, lai piemērotu uzņēmējdarbības nozarēm, lauksaimniekiem un valsts iestādēm, var veikt dubultfunkcijas:

- popularizēt iekšējā tirgū visu iesaistīto pušu pieredzi vides jomā un atbilstību attiecīgajai Eiropas likumdošanai, lai konkurenti, patērētāji un pilsoņi var viegli tās novērtēt un attiecīgi rīkoties;
- radīt papildvērtību Eiropas uzņēmumu konkurētspējai neatkarīgi no darbības jomas gan Eiropas, gan starptautiskajos tirgos ar nosacījumu, ka dati saglabājas standartizēti un salīdzināmi, kā minēts sadaļā "Īpašas piezīmes". Specializētā nodaļa uzskata, ka pārredzamā informācija, ko *E-PRTR* var sniegt, palīdzēs nostiprināt kopējo pozīciju par brīvprātīgajiem līgumiem ražošanas nozarēs, atvieglos atbilstību tiesību aktiem vides jomā un ar reģistru nodrošinātās publicitātes starpniecību palīdzēs uzlabot sabiedrības informēšanu, izmantojot publisko pieejamību, ko sniedz reģistri, paaugstināt operatoru korporatīvo sociālo atbildību un veicināt uzticības radīšanu pilsoniskajā sabiedrībā.

Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas
priekšsēdētāja
Anne-Marie SIGMUND